

Mail 13 juni 23 – Bernardine Ensink

Heb besloten toch nog een memorandum te schrijven die ik toevoeg in de attachment. Weet niet of je daar nog iets mee gaat doen, maar ik vond het toch belangrijk om haar te gedenken ook bij afwezigheid op de begrafenis.

Memorie Anita Harting

Anita Harting was net als ik en vele anderen vrijwilligster bij de feministische telefonische Hulpdienst 'Vrouwen bellen vrouwen'.

Toen ik haar voor het eerst ontmoette was ik nog bezig met mijn studie psychologie terwijl zij -circa 20 jaar ouder- al getrouwd was en worstelde met de vraag of ze wilde scheiden van haar man. Ik herinner me nog goed hoe zij aan de bar van een café gezeten in diepe filosofische gesprekken gewikkeld was met Carla Merckelbach. Zij waren beide in psychotherapie en wilden de psychotherapie van binnenuit veranderen zodat vrouwen niet altijd werden teruggedrongen in de traditionele vrouwenrol. Mij viel haar zorgvuldige manier van formuleren op en haar haarscherpe analyses van de maatschappelijke rol van de 'vrouw', naast de enorme twijfel of ze wel de juiste weg was ingeslagen. Ik geloof dat ze later besloot om niet te scheiden van haar man maar wel apart van elkaar te gaan leven, zodat zij meer 'eigen ruimte' kreeg om de dingen te doen die zij belangrijk vond.

Een heel andere Anita kwam ik later tegen (toen vrouwen bellen vrouwen allang was opgeheven) op een bijeenkomst van de Nederlandse Vereniging van Natuurkundigen. Zij bleek getrouwd met de 'bekende' Professor Harting en zat aan het tafeltje met 'prominente natuurkundigen en hun echtgenotes'. Onze ontmoeting was hartelijk en zij vroeg mij meteen om bij haar aan tafel te komen zitten, dan zou het voor haar ook leuk worden. Mijn man, ook natuurkundige maar minder hoog opgeklommen in de hiërarchie, voelde zich bijzonder ongemakkelijk daar aan die tafel.

Door deze toevallige ontmoeting begreep ik Anita's getob veel beter. Natuurkundigen die 'opklimmen in hun vak' zetten daar alles voor opzij en als echtgenote word je geacht lekkere maaltijden te koken voor de studenten en beschaafd te converseren. Jouw belangen zijn volstrekt onder geschikt aan 'het werk van je man': Je leeft immers van zijn werk zelfs als hij er niet meer is, daar mag je best iets voor doen. De strijd tegen deze man-vrouw opvatting in de natuurkunde leeft nog steeds, maar Anita's gevecht behoorde tot de voorhoede.

Bernardine Ensink

Reactie van dochter Liesbeth – 14 juni23

Heb je het stukje van Bernardine Ensink ook al rondgestuurd? Ik heb daar namelijk wél wat kanttekeningen bij.

De opmerking, dat haar man zich bij de natuurkundigen, die hoger opgeklommen waren, niet op zijn gemak voelde, vind ik hier niet te zake doen, want dat heeft niets met mijn moeder te maken. Hoe mijn vader zich tegenover collega's gedroeg, die het minder ver geschopt hadden, weet ik niet, maar hij was normaal gesproken tegen iedereen vriendelijk en beleefd en stond zeker niet bekend als arrogant.

Mijn moeder heeft voor zóvër ik weet nooit voor studenten hoeven koken en door mijn vaders werk aan de CERN in Genève (dus vóór hij hoogleraar werd) heeft zij niet alleen saaie echtgenotes, maar óók veel interessante mensen leren kennen met wie zij graag (beschaafd of niet) converseerde en zelfs bevriend raakte.

Ik had dus dat met die maaltijden en conversaties eruit gehaald, zodat overblijft:

Natuurkundigen die 'opklimmen in hun vak' zetten daar alles voor opzij. Jouw belangen als echtgenote zijn volstrekt ondergeschikt aan 'het werk van je man'.